

INFORMATIEMEMO RAAD

Kenmerk: 20inf00015

Datum advies: 4 maart 2020	Onderwerp: Afwegingskader zon en wind Overbetuwe (duurzame energie)
Kennis nemen van: Kaders die gehanteerd worden bij initiatieven voor duurzame opwekking van energie.	
Status advies: Openbaar	Argument: (indien niet openbaar) N.v.t.
Portefeuillehouder: D.E.W. Horsthuis	Datum B&W-vergadering: 10 maart 2020
Betrokkenen bij voorstel extern: Loket Duurzaam Wonen Plus Intergemeentelijk Subsidiebureau	Betrokkenen bij voorstel intern: J. Sicco Smit, J. Dinnissen, L. Albers van der Linden (S&P), P. Jaarsma, Y. Blanken, J. Grob, P. Spaan, D. van Hal, R. Willemsen (Omgeving) & K. van Rijsewijk (TED)
Bijlagen: -	

INLEIDING

In deze raadsmemo is een kader weergegeven waarmee inzichtelijk wordt hoe de gemeente Overbetuwe nu afwegingen maakt bij initiatieven voor windmolens en diverse opstellingen van zonnepanelen. Dit naar aanleiding van het verzoek dat u doet in de motie 'afwegingskader windmolens, zonne-eilanden en zonneweiden' ([19mo001](#), januari 2019). Het afwegingskader is gebaseerd op de recent vastgestelde 'Omgevingsvisie Overbetuwe 2040' en de 'Routekaart Duurzaamheid Overbetuwe'. Met de besluiten die u als raad hierover hebt genomen, is het voor ons mogelijk dit kader duidelijk en transparant weer te geven. Ook relevant beleid van andere overheden is als context in het kader meegenomen, bijvoorbeeld de recente Nationale Omgevingsvisie.

FOCUS

Het onderstaande afwegingskader gaat (conform uw verzoek) vooral in op elektriciteit duurzaam opgewekt uit wind en zon. Natuurlijk zijn er ook andere duurzame bronnen voor elektriciteit. Ook kan de bron zonnekracht direct worden ingezet voor warmte. Beide voorgaande punten hebben we gezien de gevraagde focus niet volledig opgenomen. Wat wij wel aanvullend in het kader hebben opgenomen, is duurzame warmte en besparing. Immers, beide draagt bij aan zorgvuldig ruimtegebruik en prioritering van ruimtebeslag.

COMMUNICATIE

Het afwegingskader laat zien dat er voor zon en wind vele mogelijkheden en stimuleringsmaatregelen bestaan voor inwoners en ondernemers die (al dan niet in corporatief verband) duurzaam om willen gaan met energie. In de bijlage is een (niet limitatief) overzicht opgenomen van de bijbehorende stimuleringsmaatregelen. Deze maatregelen dragen bij aan daadwerkelijke realisatie van duurzame energieopwekking, waarbij een belangrijk deel van de stimulansen ook gebaseerd is de gedachte van dat duurzame (besparing van) energie een plek krijgt op of nabij de locatie waar het gebruikt wordt. Daarom is het essentieel dat het afwegingskader gepaard gaat met communicatie die gericht is op stimuleren van duurzame energieopwekking en -gebruik.

VOORSTEL

Onze gedachte is dat wij nu doorwerken aan (communicatie over) de stimuleringsmaatregelen. Als eerste brengen wij daarbij de samenhang tussen al deze maatregelen grondig in beeld, onder andere via de komende actualisatie van de Routekaart Duurzaamheid. Dit in lijn met de komende Omgevingswet. Daarbij moet ruimte voor maatschappelijk initiatief voorop staan, waarbij sturing meer integraal en meer uitvoeringsgericht moet plaatsvinden. In lijn met de strategische principes uit onze Omgevingsvisie vraagt dit minder sectorale beleidskaders, duidelijkheid bij uitvoering over taakverdeling en inzet van de instrumenten en waar nodig maatwerk bij individuele vraagstukken.

Bij de nieuwe Routekaart kunnen we op deze wijze aan u voorstellen of en zo ja welke aanvullende stimuleringsmaatregelen de gemeente Overbetuwe nog in kan zetten op het gebied van kennis/expertise, regels of financiën. Hiermee kunnen we u dan ook meer verfijnd een voorstel doen voor de gemeentelijke rolinvulling, in lijn met de 'discussienota positionering gemeente Overbetuwe bij opwekken duurzame energie' die u in september 2019 hebt besproken. En tenslotte met die basis ook de communicatie rondom de hernieuwde Routekaart (inclusief agenda, met o.a. stimuleringsmaatregelen) pro-actief ter hand te nemen.

REGIONALE INBEDDING

Zoals u weet, werkt de Regionale Energie Strategie (RES) additioneel op uitvoering van lokaal beleid en kan op regionale schaal aanvullend afwegingen mogelijk maken. Bovenstaand voorstel maakt het mogelijk om - indien nodig - gebruik te maken van de eerste richting van het concept-bod. We houden daarbij zeker rekening met de status van het concept-bod als tussenstand, ook bij het doorlopen van het proces vanaf juli 2020 dat leidt tot een definitief bod dat in maart 2021 voorgelegd wordt aan alle raden.

Behandelend adviseur voor technische vragen: S.W.A. Tempelman, tel.: 14 0481, email: s.tempelman@overbetuwe.nl

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

mr. M.F.H. Knaapen

R.P. Hoytink-Roubos

Afwegingskader duurzame energie

1. ENERGIE BESPAREN IS ALTIJD GOED!

'Alles wat je bespaart, hoeft je niet op te wekken'. Ga als eerste na hoeveel er bespaard kan worden. Energie besparen is altijd goed. Doe de CV een graadje lager, pas bedrijfsprocessen aan of kies voor isolatie. Hiervoor zijn diverse stimuleringsmaatregelen beschikbaar (zie bijlage A).

2. DUURZAME WARMTE

De meeste energie die we gebruiken, is bedoeld voor warmte. Verwarming in huizen of warmte in bedrijfsprocessen. Bij voorkeur gebruiken we warmte direct, omdat dit geen extra (omzettings)energie vraagt. Warmtebronnen zijn: zon, water en bodem (geothermie, warmte-koude-opslag). Zowel individuele als collectieve oplossingen. Alternatief zijn vormen waar de temperatuur van beschikbare warmte verhoogd moet worden. Hiervoor zijn diverse stimuleringsmaatregelen beschikbaar (zie bijlage A).

3. DUURZAME ELEKTRICITEIT

Geen fossiele opwek, maar duurzame bronnen. Op dit moment is de meeste duurzaam opgewekte elektriciteit afkomstig van zonnepanelen of windturbines. Daarvoor bestaan diverse mogelijkheden:

3A. INITIATIEF VOOR ZONNEPANELEN?

Als individu (eigen gebruik)

Op een woning of bedrijf
Meestal vergunningsvrij.
Stimuleringsmaatregelen mogelijk.

Op maaiveld: woon- of bedrijfsperceel
Zonnepanelen in de tuin of op het bedrijfskavel worden gezien als bebouwing, waarvoor een vergunning nodig is.

Nationale Omgevingsvisie: 'Voorkeursvolgorde voor zon'

Het heeft de voorkeur om zonnepanelen zoveel mogelijk te plaatsen op daken en gevels van gebouwen. Het inpassen op daken en gevels sluit bij aan het combineren van functies (dubbelgebruik). En heeft meestal minder invloed op de kenmerken of identiteit van een gebied. Echter, zonnepanelen op daken kunnen niet altijd en overal. Bijvoorbeeld bij monumentale panden of als de dakconstructie niet sterk genoeg is. Om te stimuleren dat locaties zorgvuldig worden uitgekozen, heeft het Rijk een voorkeursvolgorde uitgewerkt. Na plaatsing op het dak, heeft gebruik maken van niet gebruikte terreinen in de dorpen de voorkeur. Als niet voldaan wordt aan (tussen)doelen uit duurzaamheidsbeleid, kan blijken dat ook locaties in het landelijk gebied nodig zijn. Ook in dat geval gaat de voorkeur uit naar het zoeken van slimme functiecombinaties. De voorkeur ligt bij gronden met een andere primaire functie dan landbouw of natuur.

Als collectief (gezamenlijk gebruik)

Vereniging van Eigenaren (VvE)
In de meeste gevallen vergunningsvrij.
Stimuleringsmaatregelen mogelijk.

Energiecorporatie
In een coöperatie deelnemen om samen (in straat, buurt of dorp) energie op te wekken is elke keer anders. Mogelijkheden en stimuleringsmaatregelen zijn heel divers. Om recht te doen aan initiatieven, vraagt dit soms maatwerk.

Duurzame energie: Afwegingskader zon en wind Overbetuwe

Afspraken op wereldniveau → wat inwoners en ondernemers lokaal kunnen doen

186 landen hebben zich gecommitteerd aan mondiale klimaatdoelen. Deze 186 landen zijn samen goed voor 96,5 procent van de CO₂-uitstoot van de wereld.

Het Klimaatakkoord kent meer dan 600 afspraken van de Nederlandse regering om de uitstoot van broeikasgassen te beperken.

Overheid, netbeheerders en energiecorporaties werken nauw samen aan een duurzame energiestrategie. Deze moet klaar zijn in 2021.

De Routekaart Duurzaamheid bevat het energiebeleid van Overbetuwe met als uitgangspunten:

- Uiterlijk in 2050 energieneutraal;
- Minimaal 1,5 besparing per jaar;
- In 2023 minimaal 16% duurzaam opgewekte energie.

3B. INITIATIEF VOOR WINDTURBINES?

Als individu (eigen gebruik)

Kleine windturbines zijn beperkt mogelijk op bedrijf(sperceel). Vergunning (activiteit bouwen) is nodig, soms ook vergunnings- of meldingsplicht voor activiteit milieu.

Let op: door relatief hoge aanschafkosten is investering niet snel terug te verdienen binnen technische levensduur.

Als collectief (gezamenlijk gebruik)

Energiecorporatie
In een coöperatie deelnemen om samen (in straat, buurt of dorp) energie op te wekken is elke keer anders. Mogelijkheden en stimuleringsmaatregelen zijn heel divers. Om recht te doen aan initiatieven, vraagt dit soms maatwerk.

Landschappelijke inpassing: Het energielandschap bevindt zich grotendeels in de deelgebieden Hemmen, Zettensche Veld, Elsterveld en Betuws Bedrijvenpark. Qua positionering en inpassing moet grootschalige opwek rekening houden met de daarvoor in het Landschapsontwikkelingsplan beschreven landschaps- en omgevingswaarden.

Financiële participatie: In algemene zin bieden projecten de mogelijkheid voor actieve financiële participatie (risicodragend voor deelnemers) én passieve financiële participatie (opbrengsten energieproject worden deels gebruikt om de omgeving tegemoet te komen). De wijze waarop dit wordt uitgevoerd in projecten is beschreven in de memo 'vormen van financiële participatie bij grootschalige energieprojecten'.

Zonnepark of windpark (commercieel gebruik)

Clustering in de Energiezone A15

Alleen opwekken van duurzame energie in de dorpen is niet voldoende. Daarom is grootschalige opwek ook nodig. Overbetuwe doet dit geclusterd in de zone rondom de A15 en Betuweroute. In lijn met de 'Omgevingsvisie Overbetuwe 2040' ontstaat daar een energielandschap waar in verschillende windturbineparken en zonneweides ruim 500 TJ aan duurzame stroom opgewekt wordt.

Op deze manier werken we in lijn met (tussen)doelen uit onze Routekaart Duurzaamheid en afspraken in het Gelders Energieakkoord.

Dit past ook bij de voorkeursvolgorde die door het Rijk wordt voorgeschreven in de Nationale Omgevingsvisie (zie kader aan de linkerkant). Naast realisatie in de energiezone geeft de gemeente Overbetuwe immers voorrang en prioriteit aan energietransitie in de kernen.

Voor grootschalige opwek gebruiken hanteren wij voor financiële participatie en landschappelijke inpassing respectievelijk kaders uit de Routekaart Duurzaamheid en hanteren wij doelen uit het Landschapsontwikkelingsplan (zie kader rechterkant).

Inwoners en ondernemers kunnen via www.omgevingsloket.nl een vergunningencheck doen.

Op www.ruimtelijkeplannen.nl zijn de exacte mogelijkheden op een specifiek perceel voor bouwen en gebruik te raadplegen.

Op www.aimonline.nl is na te gaan welke milieuregels op een bedrijf van toepassing zijn.

Stimuleringsmogelijkheden zijn (niet limitatief) weergegeven in bijlage A.

Bijlage A:

Regeling	Organisatie
BNG Duurzaamheidsfonds	BNG
BTW op zonnepanelen terugvragen	Belastingdienst
BTW vrijstelling voor sportorganisaties en sportclubs	Belastingdienst
De Groene Club	KNVB, KNLTB en KNHB
Duurzame Monumenten Lening (eigenaar-bewoner)	Restauratiefonds
Duurzame Monumenten Lening (VvE's)	Restauratiefonds
Duurzame Monumentenplus-Lening	Restauratiefonds
Energiebespaarlening Nieuwbouw Aardgasloos	Nationaal Energiebespaarfonds
Energiebespaarlening voor particulieren	Nationaal Energiebespaarfonds
Energiebespaarlening voor scholen	Nationaal Energiebespaarfonds
Energiebespaarlening voor VvE's	Nationaal Energiebespaarfonds
Energieinvesteringsaftrek (EIA)	RVO
Energieprestatievergoeding (EPV)	RVO
Extra hypotheekruimte voor energiebesparing	Diversen, o.a. NHG
Duurzaamheidslening	Gemeente Overbetuwe, SVn
Stimuleringsregeling	Gemeente Overbetuwe, SVn
Blijverslening	Gemeente Overbetuwe, SVn
Starterslening	Gemeente Overbetuwe, SVn
Investeringssubsidie Duurzame Energie (ISDE)	RVO
Kleinschaligheidsaftrek (KIA)	Belastingdienst
Regeling Reductie Energieverbruik	RVO
Regeling Verlaagd Tarief (Postcoderoosregeling)	Belastingdienst
Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+)	RVO
Subsidie energiebesparing eigen huis (SEEH) voor eigenaar én bewoner	RVO
Subsidie energiebesparing eigen huis (SEEH) voor VvE	RVO
Subsidieregeling stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA)	DUS-I
Verlaagd BTW tarief voor isolatiewerkzaamheden	Belastingdienst
Groeiversneller Energie	Oost NL
Groeiversneller Kennisvouchers	Oost NL
Groeiversneller Leningen	Oost NL
Groeiversneller Zon	Oost NL
Lokale hernieuwbare energieprojecten	Provincie Gelderland
Onderzoek energiebesparing woningen met een VvE (Scan VvE)	Provincie Gelderland
Procesondersteuning Vereniging van Eigenaren (VvE)	Provincie Gelderland
Procesondersteuning Wijk van de toekomst	Provincie Gelderland
Stimulering energiebesparing bij bedrijven en instellingen	Provincie Gelderland
Verzilver uw dak	Provincie Gelderland
Voorfinanciering ontwikkelkosten windpark of zonnepark	Provincie Gelderland
VvE Energieloket Gelderland	Provincie Gelderland

Stand van zaken eind 2019, niet limitatief, meer info (doel, regels en voorwaarden) is na te lezen op de sites van de diverse organisaties.